

Miljøministeriet

Att.:

mim@mim.dk

jacbe@mim.dk

dahmo@mim.dk

J.nr. 2020-5425

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000

E info@lf.dk

W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (etablering af naturnationalparker mv.)

Landbrug & Fødevarer bakker op om, at der af hensyn til en styrkelse af natur og biodiversitet etableres naturnationalparker (NNP) på statslige arealer. Hvis det på sigt vil være hensigtsmæssigt af hensyn til naturnationalparkernes formål at inddrage private arealer, skal dette ske gennem inddragelse og frivillighed og mod fuld erstatning til lodsejeren.

Hensyn til naboarealer, rekreative interesser m.v.

I forbindelse med etableringen og forvaltningen af de kommende NNP, er det vigtigt, at man overvejer og nøje analyserer, hvilke konsekvenser det vil kunne få for de omkringliggende arealer uden for parkerne. Fx vil meget høje bestande af vildt kunne have konsekvenser for omfanget af vildtskader på tilstødende marker ligesom ændringer i hydrologien også vil kunne få betydning for naboarealer.

Sådanne forhold skal der tages højde for i forbindelse med etablering og forvaltning af parkerne. Hvis det viser sig, at naboarealer påvirkes af naturnationalparken, skal der indledes en dialog med berørte lodsejere og evt. negative konsekvenser skal afbødes eller erstattes fuldt ud.

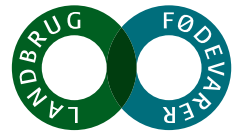
Etableringen af naturnationalparker vil også kunne få betydning for muligheden for rekreative aktiviteter inden for parkerne, ligesom der vil kunne være naboeffekter i form af et øget friluftsliv uden for NNP, hvis parken evt. i større eller mindre grad spærres af for forskellige former for offentlig færdsel ved hegning m.v. Disse forhold bør også overvejes nøje og der bør ske en afvejning af rekreative interesser m.v. i forhold til de naturværdier og naturlige processer man ønsker at fremme.

Der er således behov for en tæt dialog og inddragelse af interessenter både lokalt og nationalt i forbindelse med udviklingen af de i alt 15 naturnationalparker.

Det er positivt, at det i udkast til ændring af Naturbeskyttelsesloven § 61 d. nr. 7 fremgår, at projektbeskrivelserne af NNP skal inddrage den berørte offentlighed og berørte lodsejere i den videre proces. L&F vil opfordre til, at denne inddragelse sker så tidligt i processen som muligt og i videst muligt omfang, af hensyn til den generelle opbakning til kommende NNP.

Projektbeskrivelsen skal indeholde en konsekvensvurdering

L&F finder det helt afgørende, at der i forbindelse med udarbejdelsen af projektbeskrivelsen jf. § 61 d, også skal gennemføres en analyse af konsekvenser af

etablering af NNP for blandt andet naboarealer. Det kan både være i forhold til ændrede afvandingsforhold, konsekvenser for jagt, konsekvenser for mulighederne for at regulere skadevoldende vildt og invasive arter og konsekvenser ift. publikumstryk m.v. Udarbejdelsen af en konsekvensvurdering bør derfor skrives direkte ind i § 61 d.

I forbindelse med en sådan konsekvensvurdering skal det også indgå om etablering af NNP kan betyde, at der udvikler sig ammoniakfølsom natur, som på sigt kan betyde restriktioner for nærliggende husdyrproduktioner jf. Husdyrgodkendelsesloven. Der bør ske en screening af konsekvenser for nærliggende husdyrbrug og efterfølgende i planlægningen af parken tages højde for, at disse ikke påvirkes i negativ retning. Der kan i den forbindelse henvises til forslag fra Landbrug & Fødevarer og Danmarks Naturfredningsforening om at ny natur ikke skal afkaste ammoniakrestriktioner.

I forhold til muligheden for at regulere skadevoldende vildt er det helt afgørende, at etableringen af en NNP ikke kommer til at hindre de lokale og regionale indsatser, der igangsættes for blandt andet at opnå en balanceret og bæredygtig bestand af hjortevildt, således at markskader begrænses mest muligt – herunder tiltag med jagt og regulering. Det er afgørende at staten også i områder med NNP arbejder tæt sammen med blandt andet de regionale hjortevildtgrupper om hjortevildtforvaltningen.

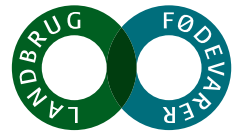
For at skabe evidens for at der opnås en forbedret biodiversitet på arealerne, er det en forudsætning at have gennemført en basisanalyse, der viser tilstanden på arealet før et projekt igangsættes. Derefter bør der fastholdes en kontinuerlig monitorering. Det er vigtigt at de nødvendige ressourcer afsættes til overvågningen.

Forvaltningen af parkerne bør i høj grad hvile på adaptive forvaltningsprincipper. L&F mener det er vigtigt, at der løbende bliver evalueret på de konkrete forvaltningsplaner, så der tages hensyn til resultaterne fra monitoreringen (NOVANA) og eventuelle ændrede forhold for de omkringliggende arealer. Det bør sikres ved at det skrives direkte ind i § 61 e.

Rammer for forvaltningen – mulige restriktioner m.v.

Forvaltningen af NNP skal hvile på et fagligt grundlag og skal som udgangspunkt målrettes de naturværdier, der er eller ønskes i parken. Der bør således ikke opstilles mange generelle restriktioner for NNP, men i stedet ske en målretning af retningslinjer til de forskellige forhold i de forskellige NNP eller dele heraf. Fx bør der ikke fastlægges generelle regler om forbud mod jagt, fiskeri, biavl eller andre aktiviteter, herunder offentlighedens adgang. I stedet bør tilgangen være at se på, om en given aktivitet er forenelig med parkens bevaringsmålsætninger eller lign. Dette bør i øvrigt også kunne variere i forskellige områder i parken. Private arealer der evt. indgår i en NNP, bør ikke være underlagt evt. generelle restriktioner om eks. jagt, fiskeri, biavl eller andre aktiviteter.

Umiddelbart fremgår det ikke af den politiske aftale, at der ikke kan være udvalgte former for produktion/udtagning af produkter fra NNP. Der er således ikke umiddelbart noget til hinder for jagt, fiskeri, udtagning af kød fra parkens græssere eller biavl så længe det er i overensstemmelse med parkernes overordnede formål. Eksempelvis bør jagt ikke per definition være forbudt, men bør inddrages i forvaltningsplanerne. Særligt af hensyn til regulering af hjortevildt og andet skadevoldende vildt for naboarealerne jf. tidligere bemærkninger samt bekæmpelse af invasive arter.

Landbrug & Fødevarer skal endvidere gøre opmærksom på, at der i dag er en række landmænd, som forpagter arealer af staten som potentielt vil kunne indgå i en NNP og som har tilrettelagt deres bedrift på muligheden for at kunne forpagte arealer fra staten. I forbindelse med en evt. overgang til NNP på sådanne arealer skal det sikres, at forpagtere ikke opsiges i utide uden kompensation, og at der i videst muligt omfang forsøges at tilvejebringe erstatningsarealer til de som måtte ønske dette.

Bier – en vigtig bestøver i naturen

Som beskrevet ovenfor, er L&F imod et generelt forbud mod bier i NNP. Bier skal vurderes som en del af forvaltningsplanen og bør ikke per definition udelukkes. Der er i Danmark ikke forskel på bigårde drevet af erhvervsbiavlere og fritidsbiavlere, da man i Danmark ikke praktiserer de store kommercielle bigårde, som man gør i andre lande. Det er derfor mere korrekt at opstille kriterier for størrelsen på bigårdene, samt selvfølgelig hvor og hvor mange bigårde man kan have i en NNP. Det bør være en del af forvaltningsplanen for NNP at vurdere, hvor mange bistader der er plads til og hvordan de kan placeres indenfor NNP. Honningbierne er naturligt hjemmehørende i Danmark. De hører oprindeligt til i naturskoven og er kommet til Danmark, da skoven indvandrede efter den sidste istid. Honningbierne er uden sammenligning den vigtigste bestøver i såvel dyrkede, som i naturområder, hvis man ser på mængden af planter der bliver bestøvet af insekter. Hold af honningbier bør derfor ikke per definition udelukkes fra NNP.

Vandløbsforvaltningen i naturnationalparkerne

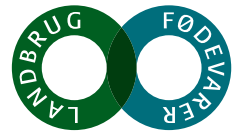
Det fremgår af lovforslagets § 61 b, at *"vandløbskvaliteten i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a, stk. 1, skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Vandløbsmyndigheden kan dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken fravige 1. pkt.*

L&F bemærker, at for et vandløb, der løber gennem fx et beboet område eller et område med produktion inden det løber til en NNP, kan det være et nærmest umuligt krav, at vandløbet skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Bestemmelsen bør formuleres på en sådan måde, at den er fleksibel ift. de hydrologiske forhold der gælder opstrøms og nedstrøms et vandløb, som løber gennem en NNP.

Derudover er det vigtigt, at vandløbsforvaltningen i en NNP tager hensyn til naboarealer med landbrugsproduktion nedstrøms vandløbet, og at denne sikrer effektiv vandafledning, så der ikke sker yderligere oversvømmelser på landbrugsarealer nedstrøms. Dette bør indgå og afdækkes i en konsekvensvurdering under § 61 d.

Der skal ikke kunne igangsættes projekter, der kan have konsekvenser for naboarealer, både opstrøms og nedstrøms vandløbet, med mindre der på forhånd er truffet aftaler med de berørte lodsejere vedr. en passende kompensation for evt. oversvømmelser, opstemning af vand eller lign.

Hvis det på trods af konsekvensanalyser jf. ovenstående alligevel efter en periode viser sig, at et vandløbsprojekt får u hensigtsmæssige konsekvenser for naboarealer, bør ansvaret herfor være hos nationalparkmyndighederne, der skal sikre erstatning til berørte lodsejere.

Dyr, hegn m.v.

Det bør til enhver tid sikres, at der etableres hegn, der kan sikre, at udsatte dyr ikke bevæger sig ud på tilstødende arealer. Dette skal sikres både af hensyn til skader på landbrug, skovbrug og gartneri samt af veterinære hensyn.

Det skal gælde for både udsatte ikke-hjemmehørende arter (elg, bison), udsatte husdyr eller forvildede racer af husdyr, samt hvis der tilstræbes at holde naturligt forekommende vildt i tætheder, som er højere end det er tilfældet uden for de hegnende arealer.

I forbindelse med opsættelse af større hegninger, bør der altid ske en forudgående udredning af evt. konsekvenser for både vildtet, rekreative interesser og for tilstødende arealer. Dette kan fx være jagtmæssige konsekvenser som følge af, at vildtets frie bevægelighed forhindres eller konsekvenser som fx et større publikumstryk som følge af, at tidligere tilgængelige arealer hegnes og evt. bliver mindre attraktive for forskellige former for friluftsliv.

I og med, at brugen af mere "eksotiske" dyr som elge og bison både kræver større og mere voldsomme hegn end kreaturer, og da sådanne dyr kan være mere vanskelige at skaffe, udsætte og holde, bør man som udgangspunkt se på i hvilket omfang kvæg og heste samt naturligt forekommende hjortevildt kan varetage den ønskede afgræsning og påvirkning af et areal. Det må alt andet lige forventes, at brug af kvæg og heste vil skabe færre konflikter end hvis der udsættes andre store arter.

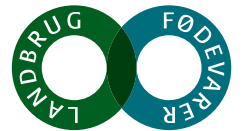
Når dyr holdes under hegn, vil der være et forvaltningsansvar, der skal sikre, at dyrene ikke påføres unødigt lidelse. Der skal således som minimum ske en regulering af bestandene i tilfælde af voldsomt begrænset fødegrundlag eller lign. og dyreværnsreglerne skal følges. Man kan generelt med fordel inddrage lokale dyreholdere i driften af NNP, hvilket i høj grad vil bidrage til den lokale opbakning.

Hvis det på sigt gøres muligt at lade udsatte dyr dø naturligt og ligge til naturligt forfald (ådsler) er det vigtigt, at der ved ændringer i det veterinære trusselsbillede – fx ved udbrud af alvorlige veterinære sygdomme – om nødvendigt kan foretages en omgående ændring af en sådan forvaltningspraksis, idet det fx kan blive afgørende at kunne monitorere dødsårsag også hos forvildede dyr og evt. dæmme op for smittespredning.

Der bør gælde ens regler indenfor som udenfor naturnationalparkerne

Regeringen påtænker at undtage NNP fra en række regler – især omkring dyrevelfærd. Vi er meget enige i forslagets bemærkninger om, at der grundlæggende ikke skal gælde andre dyrevelfærdsmæssige eller veterinære forhold for dyr, som holdes i naturnationalparker. I § 3 foreslås det desuagtet, at der gøres en undtagelse i forhold til tilsynspligten for heste. Hermed ligestilles heste med kravet til andre dyrearter, hvilket kan accepteres. Det er helt afgørende, at undtagelsen kun omfatter heste, og at kravet gælder uanset om heste benyttes til pleje og fremme af natur og biodiversitet på statens arealer eller på private arealer. Hvis ændringen gennemføres, bør det være et generelt krav.

I forhold til bestemmelser vedr. konsekvensvurderinger i forhold til Natura 2000 områder, VVM-redegørelser m.v. har Landbrug & Fødevarer noteret sig, at det både i høringsmaterialet og i forbindelse med den tekniske gennemgang, som Miljøministeriet afholdt for interessenter, blev understreget, at der gælder de samme regler for Naturnationalparker som for øvrige planer og projekter.

Naturnationalparker i Natura 2000-områder

Man kan overveje at placere hele eller dele af NNP i de udpegede Natura 2000-områder, således at NNP kan bidrage til at styrke natur og biodiversitet, herunder de arter og naturtyper, som de pågældende områder er udpeget til at opnå gunstig bevaringsstatus for. Da der endnu ikke er opnået gunstig bevaringsstatus og god økologisk tilstand i mange af de dansk Natura 2000-områder, kan NNP anvendes som et værktøj til dette.

Med venlig hilsen

Philip Brask Madsen
Seniorkonsulent

Vand & Natur

D +45 3339 4224
M +45 3059 5872
E phma@lf.dk